

bondsvolk uit Egypte toog, is de verdervende engel, de bedienaar-van-den-dood aan Israël voorbijgegaan, om tot Egypte in te keeren, met zijn energieën-van-verderf. Sinds heeft men dat den goddelijken stijl genoemd: dat de God van hemel en aarde met het bittere van den dood Zijn volk „voorbijgaat”, om daarmee tot de naties-van-den-grooten-ban door te trekken. De „voorbijgang” was verschooning! Het zoete, dat de hemel te vergeven heeft, dat is voor Israël, het bittere voor barbaren.

Maar ach — op 't Pinksterfeest van Handelingen 2 keert God die orde om: Hij „gaat voorbij” aan de „hoofden” (de erkende ziens) en aan de „oogen” (de officiële profeten), en komt met presentie-teekenen tot de kinderen van hùn grooten ban; den ban-van-Israël-naar-het-vleesch. Hooren en zien vergaan hier; communicatie en excommunicatie tevens. De voorbijgang Gods is ditmaal teken van het tégendeel der verschooning.

Neen, het is niet te loochenen, tenzij men 's avonds zou ontkennen, wat men 's morgens toch 'n feit genoemd heeft. Een windstoot en vuurtongen, maar die heeft geen mensch in eigen hand; dié komen toch nadrukkelijk van boven...?

Pascha inversum, dit pinksterfeest.

En waarom? Gij vraagt het nog?

Maar heeft dit volk dan niet, juist onder déze leiders, geweigerd het bloed van het ware Paaschlam over zich in te roepen ter verzoening? Zijn bloed kome over ons en onze kinderen; dat beteekende in hùn mond; het is het onreine bloed, dat zich niet verdraagt met het bloed van 'tofferlam, hetwelk in de dagen van den grooten uittocht uit Egypteland een onderpand was van Gods verschoonenden voorbijgang! Werp den Nazarener buiten Gosen, en stel zijn graf bij de Egyptenaren.

Bij de Egyptenaren....

Maar op den dag van 'tfeest van den Kwaden Voorbijgang klinkt dan ook de apocalyptische stem reeds uit de verte: de stad, waar onze Heer uit Nazareth gekruist is, die heet voortaan geestelijk Sodom en Egypte! (Op. 11:8). Het centrum Gosens is op den dag van Golgotha „tot Egypte” gesteld; en 'tlevende geloof van Gosen, dat is voortaan te vinden, gekroond en gewaarmerkt als vrucht van Geestesinwoning en van Geestesinspraak, ginds in de „opperzaal”, waar de schaduw nog hangt van den Nazarener...

Zijn schaduw?

O neen, niet de schaduw van den dooden, doch het groote licht van den levenden Nazarener. Want het Woord van God klinkt straks uit den mond niet van een rabbi Simeon, maar van den apostel Simon Petrus, drager der vuurteekenen, eindpunt van den weg van den bath-kól, hij, onder vele anderen, die met den Nazarener zijn geweest.

Zoo is Pinkster een dag van gericht. Joël krijgt zoo straks dan ook het woord. Ook hij heeft eens de „stem” en 't „vuur” van God Jahwe vernomen (2:3, 11), en heeft geweten, dat ze fenomenaal zijn, vanwege den dag des Heeren.

Voorbijgang, maar dan in malam partem, ten kwade. Vanwege het onrein geachte en niet voor den verschooningsvoorbijgang ingeroepen bloedder-verzoening.

Nu is de pinksterdag van Handelingen 2 inversie geworden van élen feestgang Israëls. Hun Pascha is in zijn tegendeel verkeerd. Hun Loofhutfest is hun afgenomen; want de woestijn zijn ze wel eertijds uitgeleid naar het land der belofte, doch de belofte is heden niet meer voor het land, — ze kiest voortaan een volk „UIT” alle landen. Hun sabbath speelt geen rust meer... Paulus kome maar spoedig voor den dag, om den brief aan de Galaten te schrijven. Uitzinnigen, wie heeft u betooverd, dat gij naar omgekeerde feesten weer wilt keeren? Pascha inversum....

Laat nu de kerk, die niet meer in een land-van-belofte wonen kan, vreezen en beven. De stroom kan voorbijgaan; beddingen kunnen verdrogen. Er is nóg een voorbijgang in den kwaden zin. Nóg is er bondsbreuk, nóg keert God Zelf wel tafelen om, nóg neemt Hij kandelaren weg en laat de bliken van Zijn tegenwoordigheid naar anderen komen, die Christus' bloed leerden inroepen over zich in anderen zin, dan Israël het deed op Lithostrotos.

En — voorbij is nu de tijd, waarin men dat wíken van den Geest, dat voorbijgaan Gods met de genadegaven, aan innerlijke teekenen kan bemerken. God sprak Israël toe in zijn eigen taal, maar die taal is thans een andere: Hij werkt nu met didactisch proza. Hij gaf wel teekenen en wonderen in den aanvangstijd, „wind”- en „vuur”-mirakelen. Maar thans is de aanvangsperiode al lang voorbij; teekenen als toen geschenken (of opgelegd) werden, kenmerken heden noch Zijn aanwezigheid, noch Zijn afwezigheid, noch den zegenenden, noch den kwaden „voorbijgang”. Wij moeten heden aan de vruchten worden gekend. Als het geloof verdwijnt, de probleemstelling haar christelijke scherpte verliest, het Woord ons moet bedienen, in plaats van aan ons bediend te worden, als er geen verwondering meer is vanwege ongehoof, laat ons dan toezien.

En als het Pascha inversum der Joden naar Romeinen 9—11 óns Pascha consummatum is geworden, hùn verwerping ónze aanneming, hùn

onttroning ónze inthronisatie, hùn val ónze rijkdom, laat óns dan temeer óns verootmoedigen onder het missiewerk, en niet roemen tegen verdorde takken, tegen verlaten tempelwoningen. Doch laat ons eindigen, waar Paulus met het mysterie van 't in zijn tegendeel verkeerde Paschen is geëindigd: een waarschuwing tegen de bondsbrekers in de kerk-van-heden, en een lofverheffing om Gods bondstrouw in het heden.

Wat het eerste betreft:

„Zie dan de goedertierenheid en de strengheid van God: de strengheid wel over degenen, die gevallen zijn, maar de goedertierenheid over u, in dien gij in de goedertierenheid blijft. ANDERSZINS ZULT OOK GIJ AFGEHOUDEN WORDEN” (als takken van den boom van Israël), ontleid op de vierdagen des verbonds.

Maar wat het tweede aangaat:

„O diepte des rijkdoms beide der wijsheid en der kennis Gods! Hoe ondoorzoekelijk zijn Zijne oordeelen, en onnaspeurlijk Zijne wegen!”

Want wie heeft den zin des Heeren gekend? Of wie is Zijn raadsman geweest?

Of wie heeft Hem eerst gegeven, en het zal hem wedervergouden worden?

Want uit Hem, en door Hem, en tot Hem zijn alle dingen, Hem [zij] de heerlijkheid in der eeuwigheid. Amen.”

K. S.

Het wezen der meerdere kerkelijke vergaderingen volgens Voetius.

VI.

Het geheel der in classes en synodes confederatief verbonden kerken vormt, naar Voetius, geene kerk, zooals de plaatselijke, particuliere, parochiale kerken dat zijn. Die classale en synodale verbanden kunnen slechts tropice, overdrachtelijke, kerken genoemd worden, doch niet primo, proprie, principaliter, d.i. niet in eersten zin, op eigenlijke wijze, principieel. Zij zijn maar kerken te noemen per accidens, per aliud quid, d.w.z. bijkomstig en in zeker opzicht.

De meerdere kerkelijke vergaderingen zijn ook essentiël, in wezen, geene kerkeraden of kerkeradsvergaderingen, zooals de consistories der plaatselijke kerken, maar in aard of karakter daarvan onderscheiden, en mogen dan ook maar niet zonder meer alles doen, wat het werk van kerkeraden is.

Zij worden gevormd of komen samen en handelen krachtens delegatie en vertegenwoordiging der kerken, niet krachtens het ambt als zoodanig, dat hare leden bekleeden. Hare leden beslissen daar niet in eigen ambtsnaam, maar in naam van de hen afvaardigende kerken.

In den omvang en aard van hare werkzaamheden worden zij, wat hare rechtmatige bevoegdheid aangaat, bepaald en beperkt door Gods Woord, door de kerkenorde, die als grondslag van kerkverband aangenomen werd; en hare afzonderlijke leden eventueel door meegekregen instructies.

Zij hebben volgens Voetius geen eigene, oorspronkelijke macht van dwang om hare besluiten op te leggen aan de particuliere kerken, en door deze te doen uitvoeren, geene potestatem coactivam primam et radicalem.

Maar wanneer Voetius daaraan toevoegt: doch wel eene ontleende en gedelegeerde, mutuatam et delegatam, heeft hij blijkbaar niet bedacht wat hij leert, dat n.l. geene enkele kerk in zich zelve eenige macht heeft over eene andere, om haar te dwingen tot het aangaan van kerkverband, en dat zij dus ook geene dwingende macht, welke zij zelve niet bezit, kan delegeren, en niemand die aan haar kan ontleenen. Deze ontleenings- en delegatietheorie houdt dus geen steek.

Daaruit volgt, dat de meerdere kerkelijke vergaderingen naar de grondbeginselen van het Gereformeerde kerkrecht, zooals Voetius het wezen der vergaderingen heeft aangegeven, geene zoodanige dwingende macht ten aanzien der plaatselijke of particuliere kerken bezitten, voorzoover deze die niet in hare kerkenorde over zich aan elkander gegeven hebben, wat met de kerkenorde onzer Gereformeerde Kerken niet het geval is.

Evenmin gaan de redeneeringen van Voetius op, om het ongevrraagd ingrijpen van meerdere vergaderingen in de zaken der particuliere kerken te rechtvaardigen uit nuttigheidsoverwegingen, omdat het beter is, melius esse, of omdat het recht daar toe ligt in de aaneensluiting van kerken als zoodanig, gelijk toen Israëls stammen zich verenigden tegen den zondigenden stam, of wanneer de apostelen zouden samenkomen. Ieder apostel had toch in zichzelf door 's Heeren roeping reeds alle bevoegdheid, en ontving door vereeniging met zijne mede-apostelen geene grootere rechtsmacht. En evenzoo hadden Israëls stammen reeds elk voor zich recht en roeping om tegen eenen zwaar zondigenden stam op te treden, en ontvingen zij dat recht en die roeping niet eerst door de samenwerking met andere stammen. Daarentegen heeft geene enkele kerk recht van dwingend optreden tegenover eene andere, en kan dat ook niet krijgen door verbinding met andere, die evenzeer zoodanig recht missen. Hare afgevaardigden zijn

in zichzelf evenzoo verstoken van dat recht, en kunnen het niet ontvangen van hunne hen zondigende kerken, omdat deze het zelve niet bezitten. En deze gedelegeerden verkrijgen het evenmin door verbinding met andere gedelegeerden, die te dezer zake in geene andere rechtspositie verkeerden.

Nog een anderen grond voert Voetius aan, wanneer hij de vraag stelt, of aan eene synode of classis, d.i. eene verzameling, correspondentie, van meer presbyters, de macht van excommuniceren toekomt. Hij antwoordt dan: Ja, in geval van slecht bestuur van eene plaatselijke kerk of van een kerkeraad; en in geval van appél op eene synode; of in geval van het aanbrengen van die geschilzaak bij classis en synode. Als grond laat hij dan deze redeneering volgen: Want indien de sleutel van de tucht gegeven is aan eene particuliere en plaatselijke kerk of haren kerkeraad, waarom zou die dan niet gegeven zijn aan de correspondentie en eenheid van kerken en kerkeraden, waarbij de kerkeraad van eene particuliere en plaatselijke kerk geïncorporeerd is. Hij verwijst dan verder naar hetgeen hij over de potestas cumulativa non privativa van classes en synodes geschreven heeft.¹⁾ Maar de meerdere kerkelijke vergaderingen zijn geene kerkeraden. Haar leden zitten er niet ambtshalve²⁾, maar als afgevaardigden hunner kerken. En die kerken hebben geene macht over andere kerken, ook niet die van excommunicatie harer leden. Hare afgevaardigden komen dus ook niet met die macht ter meerdere vergadering, althans niet „vi muneris sui aut immediati juris divini”, d.i. krachtens hun ambt of het onmiddellijke Goddelijke recht, waarop het bij de excommunicatie toch aankomt. Van potestas cumulativa, ophooping van macht, kan daarom ook in dit opzicht niet gesproken worden. Ten diepste gaat het hierbij toch niet om hetgeen de kerken mogelijk aan elkander bij het aangaan van kerkverband toestaan en in hare kerkenorde vaststellen, het z.g.n. positieve recht of de constitutie, maar om hetgeen van Godswege door haar daarin behoort vastgesteld te zijn. Ging deze redeneering van Voetius op, dan mochten de meerdere vergaderingen doen alles wat de plicht der kerkeraden is. Wat bleef er dan over van zijn zeggen, dat de macht der meerdere vergaderingen is „non absoluta sed limitata”, niet volstrekt, doch beperkt?

Macht van excommunicatie bestaat niet tusschen gelijken, maar bij meerderheid van den een boven den ander, wanneer God den een heeft gesteld over den ander. En nu schrijft Voetius: „Wat de machi van alle classale of synodale kerken, die delegeren, betreft, deze is geene andere dan van gelijk recht (ochter niet van overheidsrecht, zooals er is tusschen ouders en kinderen, heeren en slaven, vorsten en onderdanen) tot mededeeling van wederzijdsche hulp, zonder schending van vrijheid en gelijkheid: hoedanig recht er is tusschen broeders, vrienden, collega's, bondgenooten, medeburgers. Daarom kan geenerlei ondergeschiktheid, onderwerping, gehoorzaamheid, imperium in eigenlijken zin plaats ontvangen (statui, gesteld worden) tusschen kerken in eene classis of synode geassocieerd of vereenigd, maar slechts wederzijdsche en gelijke afhankelijkheid, tot het praesteeren van wederkeeringen raad en hulp.”³⁾ De eene kerk heeft dus op of van zichzelf niets over de andere en haar leden te zeggen. Dus ook geene macht van excommunicatie. Zoodanige macht zou zij eerst kunnen verkrijgen door onderlinge afspraak der kerken, dus wanneer die haar in de kerkenorde wordt gegeven.

Ook deze redeneering van Voetius om de rechtsmacht der meerdere vergaderingen tot excommu-

1) An Synodo aut Classi, hoe est, collectio, correspondentiae plurium presbyterorum, competat, potestas excommunicandi? Resp. Aff. in casu malae administrationis ecclesiae topicae et synodali; et in casu provocationis ad synodum; aut in casu delationis istius causae ad Classem et Synodum. Si enim clavis disciplinae data est particulari et topicae ecclesiae ejusve synodii, quidni data esset correspondentiae et unioni ecclesiarum et synodiorum, cui synodum particularis et topicae ecclesiae in corporatum est. Pol. Eccl. IV, p. 898/899.

In de gedeeltelijke editie van Dr F. L. Rutgers komt deze plaats niet voor.

2) Quaesit. An concionatores et seniores ipso jure muneris ac ministerii sui tanquam synodales comparere, et suffragia decernere ferre debeant. ... 1. Concl. Ad Synodos universales, aut particulares nationales, ut singuli ministri et seniores venire nequeant, sic ut jure divino per aliquod mandatum, aut praxin Apostolicam, aut aliud quoddam probatum in Scripturis exemplum, nec vi muneris sui, nec ullâ ratione ac necessitate juris naturalis, nec denique ullâ praxi antiquae, aut hodiernae Ecclesiae reformationis tenentur. ... 3. Concl. Quod ad minores synodos et vicinis aliquot Ecclesiis congregatas, quas districtuales seu classicas vocamus, ad eas omnes et singuli ministri, absque incommodo Ecclesiarum venire possunt; quod uno die plurimum aut uno die cum dimidio, aut ad summum bido terminari solent; non tamen ad eas veniunt vi muneris sui aut immediati juris divini; sed jure positivo, ex constitutione ac delegatione Ecclesiarum; quae vel uni ministro cum seniore Ecclesiam suam particularem seu synodum suam repraesentant, vel singulis ministris. ... suffragium concedunt, Pol. Eccl. ed. Rutgers, p. 306.

3) Quod ad potestatem omnium Ecclesiarum classicarum aut synodalarum delegantium, ea nulla alia est, quam jure aequitatis (non vero rectorii, quale est inter parentes et liberos, dominos et servos, principes et subditos) ad communicationem mutui auxilii, sine laesione libertatis et aequalitatis: quale jus est inter fratres, amicos, collegas, confederatos, concives. Hinc nulla potest statui subordinatio, subjectio, obediencia, imperium proprie dictum inter Ecclesias in unam classes aut synodum associatas, sed tantum mutua et aequalis dependentia: ad mutua consilia et auxilia praestanda, P. 252/253.

nicatie te
over het
gaderinge
kerken te
helgeen
verhand
van het C
recht na
gesteld h
En war
kerkelij
van slec
synodale
door ha
dat hij n
zaken en
kunnen
gaat, de
moeten v
van het s
pondentie
nieuw
spreking
dat wie
correspo
nicatie a
hij daara
althans d
van het
broederlij
dale cor
impliciet
vorm, of
enkel be
meenscha
bezwaa
eene ker
kerken o
dentie of
ten laatst
kerkgeme
tevoeren
lei wijze
en het ve
volharder
is, kan t
oogenblik
gemeense
ten opzeg
kerkverba
kunnen
breken.

We kun
zicht twee
len, beide
vergaderi
gen tussc
ling, het
dere verg
lijken zin
rusten op
beperkte
voegdheid

Ook is
aan haar
kerken v
in geval
stuur.⁴⁾
uit de gr
verhand
die niet
eenheid
cumulati

Deze ty
in dezelfde
Men mo
tegelijk
standighe
zien van
verplicht
gaan, do
slaaf tot
en de ar
werpen i
lia dicta
grootst n
spraak g
ook leger
kerken i
schending
verband
lijn is di
recht var
onderwer

4) Quaesit. excommunicationis corruptionis atque ab e casibus sup recentioribus ergo nobis dentiae Syn excommunic actum dem specialique aut utroque
5) Objee
... Nge
bus Eccl
tari potes
casibus. I
administrat
nae aive